

Chùa Cần Linh cổ kính và linh thiêng ở xứ Nghệ

ISSN: 2734-9195 10:10 05/02/2026

Giữa lòng Thành Vinh sôi động, chùa Cần Linh hiện lên như ốc đảo thanh tịnh, nơi thời gian dường như lắng đọng.

Tác giả: **Đăng Việt Thủy**

Chùa Cần Linh là một ngôi chùa cổ kính, linh thiêng và là Di tích lịch sử - văn hóa cấp Quốc gia, tọa lạc tại phường Cửa Nam, thành phố Vinh (cũ), nay là phường Thành Vinh, tỉnh Nghệ An. Chùa nằm trong một quần thể thiên nhiên kỳ thú của các ngọn núi: Thiên Nhẫn, Hồng Lĩnh, Đại Hải và núi Chung. Phía Đông và phía Nam có sông Cồn Mộc êm đềm chảy qua.

Chùa có quy mô lớn và được mệnh danh là một trong những ngôi chùa đẹp nhất, cổ kính và **linh thiêng** nhất tỉnh Nghệ An.

Cần Linh là ngôi chùa có hàng nghìn năm tuổi, được xây dựng vào thời Tiền Lê (năm 886), với tên là "*Linh Vân Tự*" (chùa Mây Thiêng). Tương truyền, do Cao Biền xây dựng từ thời thuộc Đường, chùa trông ra bên sông, cạnh chùa có giếng đá, cảnh trí đẹp mắt, được coi là nơi danh thắng.

Theo sử sách còn lưu lại, vua Tự Đức nhà Nguyễn đã từng ghé thăm ngôi chùa. Với mong muốn đưa ngôi chùa linh thiêng này gần gũi hơn với người dân địa phương trong nhu cầu sinh hoạt văn hóa tâm linh, vua Tự Đức đã trao tặng chùa bức trướng "*Cần Linh*". Từ đó Linh Vân tự được đổi tên thành chùa Cần Linh. Tên gọi "*Cần Linh*" có nghĩa là "*cầu là linh ứng*". Chùa còn có tên là chùa Sư Nữ vì các vị trụ trì ở chùa đều thuộc nữ giới.

Chùa có diện tích trên 5.200 m², nằm theo hướng Đông Tây, gồm một tổng thể kiến trúc như sau: Tam quan, Bái đường, Thượng điện, nhà thờ Phật Tổ, Tả vu, Hữu vu và các nhà phụ, khu tháp mộ, sân chùa, vườn hoa, cây cảnh... tất cả đều hài hòa, đăng đối, vừa trang nghiêm, tĩnh lặng, vừa tráng lệ, uy nghi.

Vẻ đẹp của chùa Cần Linh không chỉ đến từ giá trị lịch sử mà còn từ kiến trúc độc đáo, kết hợp hài hòa giữa nét cổ kính truyền thống và sự tinh tế trong từng chi tiết. Ngôi chùa được xây dựng theo lối kiến trúc Phật giáo truyền thống, với

các công trình được sắp xếp theo một trục đối xứng, tạo nên sự cân bằng và uy nghi.

Tam quan là điểm nhấn đầu tiên khi đến chùa Cần Linh, được xây dựng rất bề thế. Tam quan có ba lối đi, tượng trưng cho ba cửa, mang ý nghĩa rằng khi vào chùa, con người cần buông bỏ những phiền não và đạt đến sự giác ngộ.

Chùa Cần Linh (Nghệ An). Ảnh sưu tầm

Kiến trúc của Tam quan **chùa Cần Linh** rất tinh xảo. Mái ngói cong vút, được chạm khắc hình rồng phượng, tạo nên vẻ đẹp uyển chuyển, mềm mại. Các cột trụ bằng gỗ lim to lớn, chắc chắn, mang lại cảm giác cổ kính và trang nghiêm.

Những bức tượng hộ pháp được đặt hai bên Tam quan, với vẻ mặt uy nghiêm, như đang canh giữ cho sự thanh tịnh của ngôi chùa.

Chính điện là công trình quan trọng nhất trong khuôn viên chùa. Đây là nơi thờ Phật Thích Ca Mâu Ni. Pho tượng Phật với khuôn mặt hiền từ, nhân hậu, mang lại cảm giác an lạc cho Phật tử và du khách. Tượng Phật Thích Ca Mâu Ni là một tượng Phật cổ quý, đẹp và mang nhiều giá trị về văn hóa, lịch sử và nghệ thuật. Chiều cao của tượng là 1,2m, được sơn son thếp vàng và đặt ở trung tâm thượng điện, tạo nên một điểm nhấn lộng lẫy. Chùa còn có một quả chuông đồng cổ 300 tuổi.

Đặc biệt là tượng Phật Bà Quan Âm nghìn mắt nghìn tay bằng đồng đỏ nguyên chất nặng 8 tấn cao 3m, rộng 2,5m đặt trên tòa sen, hoàn thành vào tháng 5 năm 2006, ngự tọa trước chính điện.

Bên cạnh đó, chính điện còn có nhiều pho tượng khác, được điêu khắc tinh xảo, thể hiện rõ nét giá trị nghệ thuật của Phật giáo. Chùa có gần 100 pho tượng thể hiện trình độ điêu khắc tài ba của nghệ nhân đương thời. Mỗi pho tượng đều mang một ý nghĩa riêng, giúp Phật tử hiểu thêm về giáo lý và con đường giác ngộ. Không gian bên trong chính điện rất thanh tịnh, là nơi lý tưởng để thiền định và cầu nguyện.

Chùa Cần Linh (Nghệ An). Ảnh sưu tầm

Một trong những điểm đặc biệt của chùa Cần Linh chính là sự kết hợp hài hòa giữa kiến trúc và cảnh quan thiên nhiên. Mặc dù nằm giữa lòng thành phố ồn ào, ngôi chùa vẫn giữ được không gian thanh tịnh, yên bình. Khuôn viên ngôi chùa được bao phủ bởi những hàng cây xanh mát, những vườn hoa và những hồ nước nhỏ, được sắp xếp một cách khéo léo, tạo nên không gian thiền tịnh, giúp con người quên đi những muộn phiền, khó nhọc của cuộc sống.

Các công trình kiến trúc như nhà Tổ, gác chuông, bảo tháp cũng được xây dựng hài hòa với cảnh quan. Lối đi bộ được lát đá, với hai bên là những hàng cây cổ thụ. Trước cổng chùa có một ao sen tuyệt đẹp và mỗi mùa sen đến, ngôi chùa lại thơm ngát hương.

Điều đặc biệt, chùa Cần Linh còn lưu giữ nhiều bộ kinh bản gốc quý hiếm và giá trị lớn đối với Phật giáo. Đây là những bộ Kinh Phật được viết bằng chữ Hán từ thời nhà Đường như: kinh Phạm Võng, kinh Pháp Khoa, kinh Dược Sư, kinh Lăng Nghiêm... Những bộ kinh này chính là tư liệu quý, có giá trị to lớn đối với hoạt động nghiên cứu Phật giáo ở nước ta.

Tuy được xây dựng từ lâu, chùa Cần Linh vẫn giữ được nét **cổ kính**, uy nghi, tịnh mặc. Trải qua những biến cố của lịch sử, đặc biệt là trong các cuộc chiến tranh, ngôi chùa đã bị hư hại nặng nề. Nhưng với sự đóng góp của Phật tử và người dân, chùa Cần Linh đã được khôi phục, tôn tạo, trùng tu nhiều lần, nên vẫn luôn đảm bảo giữ được kiến trúc và giá trị văn hóa ban đầu. Quá trình trùng tu không chỉ giúp ngôi chùa được vững chãi hơn mà còn bổ sung thêm nhiều công trình mới. Tất cả các công trình này đều được thiết kế hài hòa với kiến trúc tổng thể, tạo nên một không gian thiền tịnh và trang nghiêm. Sự khéo léo của các nghệ nhân đã giúp chùa Cần Linh giữ được linh hồn của một ngôi cổ tự, đồng thời đáp ứng được nhu cầu sinh hoạt của Phật tử hiện đại.

Nhiều quyển kinh cổ hàng trăm năm tuổi ở chùa Cần Linh. Ảnh sưu tầm

Trong hoàn cảnh nhà chùa còn gặp nhiều khó khăn, sự xuống cấp vẫn đang diễn ra từng ngày nhưng với tấm lòng nhân ái, nhà chùa luôn chăm lo, cùng với sự đóng góp công đức của Phật tử, các nhà hảo tâm, để vừa tu bổ, sửa sang lại chùa vừa góp một phần làm từ thiện cứu giúp những người nghèo, những bệnh nhân nhiễm chất độc da cam, bệnh nhân mù, mổ mắt; tặng quà Bà mẹ Việt Nam anh hùng, thương binh, gia đình liệt sĩ...

Chùa tổ chức các ngày Lễ lớn trong năm, Rằm tháng 4, Vu Lan, Tết Nguyên đán, các ngày vía Phật. Lễ hội chùa Cần Linh diễn ra vào ngày 19 tháng 2 Âm lịch hàng năm, là một trong những lễ hội lớn nhất và quan trọng nhất ở thành phố Vinh (cũ). Lễ hội thu hút hàng nghìn Phật tử và du khách từ khắp nơi. Trong ngày lễ hội, chùa tổ chức nhiều nghi lễ truyền thống như dâng hương, lễ cầu an, cầu lộc. Về phần hội, có các hoạt động văn hóa, văn nghệ được tổ chức, mang

lại một không gian vui tươi, sôi động. Đây là cơ hội để mọi người thể hiện lòng thành kính với đức Phật và cầu mong những điều tốt lành cho bản thân và gia đình, tăng cường sự đoàn kết, lòng tin và tinh thần hướng thiện của cộng đồng.

Giữa lòng Thành Vinh sôi động, chùa Cần Linh hiện lên như ốc đảo thanh tịnh, nơi thời gian dường như lắng đọng. Với bề dày lịch sử và giá trị văn hóa đặc sắc, chùa không chỉ là nơi thờ tự mà còn là không gian giao thoa giữa tín ngưỡng, kiến trúc và đời sống tinh thần của người dân địa phương. Ngôi chùa không chỉ là điểm đến lý tưởng của Phật tử mà còn thu hút đông đảo du khách thập phương đến thăm viếng và văn cảnh.

Chùa Cần Linh không chỉ là di tích tôn giáo mà còn là một minh chứng sống động cho lịch sử phát triển của thành phố Vinh (cũ) và tỉnh Nghệ An. Nó đại diện cho sự kết nối giữa quá khứ và hiện tại, giữa truyền thống và hiện đại, giúp du khách hiểu thêm về văn hóa và con người xứ Nghệ.

Tác giả: **Đặng Việt Thủy**